

Про необхідність подальшої гармонізації спільної понятійної бази дистанційного зондування Землі та геоінформаційних систем

В Концепції (основах державної політики) національної безпеки України, яка ухвалена постановою № 3/97-ВР Верховної Ради України від 16.01.97 р., відмічається, що до основних напрямів державної політики національної безпеки в науково-технологічній сфері належить вжиття комплексних заходів щодо розвитку науково-технологічного потенціалу та входження України в світовий інформаційний простір.

Україна прямує до світової спільноти, приймає участь у міжнародних програмах з вивчення змін клімату, освоєння космічного простору, контролю за станом навколишнього природного середовища та багатьох інших. Загальновідомо, що одною з умов успішного виконання міжнародних програм, плідної спільної участі вчених і спеціалістів різних країн в міжнародних проектах, конференціях, виданнях є вірне тлумачення термінів, які прийняті та використовуються у відповідних галузях знань.

Задача подальшого розвитку нормативно-технічного забезпечення функціонування космічних засобів, зокрема, задача розроблення систем стандартизації та їх гармонізації з міжнародними стандартами безпосереднє поставлена в Загальнодержавній (Національній) космічній програмі України на 2003-2007 роки, яка затверджена Законом України №203-IV від 24 жовтня 2002 р.

Серед сучасних методів і технологій, які успішно розробляються в Україні, важливе місце займають ті, що пов'язані із дистанційним зондуванням Землі (ДЗЗ), а саме з отриманням інформації з космосу про Землю з використанням властивостей електромагнітних хвиль, які випромінюються, відбиваються або розсіюються об'єктами зондування. Галузь ДЗЗ є відносно новою, вона базується на комплексному використанні досягнень багатьох наукових та технологічних напрямків, тому її понятійно-термінологічна база ще тільки формується. При цьому різноманітність засобів і методів ДЗЗ з космосу веде до великої кількості термінів, що їх визначають, і до різного тлумачення деяких з них.

Сьогодні найбільш розвинуті понятійно-термінологічні бази ДЗЗ створені на англійській та російській мовах. Актуальною задачею є створення Тлумачного словника, який би містив україномовну понятійно-термінологічну базу ДЗЗ і суміжних напрямків, насамперед, геоінформаційних систем (ГІС). Безумовно, при його створенні повинні бути використані видані у світі термінологічні словники, залучено сучасну

наукову літературу з ДЗЗ і ГІС, а також враховано технічну документацію на діючі та перспективні космічні системи дистанційного зондування Землі.

Задача створення Тлумачного словника, який би відповідав сучасним вимогам і забезпечував подальшу гармонізацію спільної понятійної бази ДЗЗ та ГІС, поставлена до вирішення на поточний рік в Українському центрі менеджменту землі та ресурсів.

Основними цілями Тлумачного словнику є:

- упорядкування україномовної понятійно-термінологічної бази у сфері науково-технічної діяльності з ДЗЗ та ГІС та її гармонізація з термінологічною базою, яка є загальноприйнятою у міжнародній практиці;
- забезпечення виконання робіт, передбачених Загальнодержавною (Національною) космічною програмою України на 2003-2007 роки;
- понятійно-термінологічне забезпечення спільної творчої діяльності українських та зарубіжних фахівців в процесі організації та виконання міжнародних проектів, тощо.

Словник буде містити тлумачення понад 1200 термінів з таких розділів, як фізико-математичні основи ДЗЗ та ГІС, системи формування та реєстрації аерокосмічних зображень, зорове сприймання просторової інформації, оброблення, аналіз та інтерпретація аерокосмічних зображень, основні поняття картографії, топогеодезії та фотограмметрії, просторові бази даних та кадастр, системи супутникового позиціонування (GPS), методи моделювання, прогнозування, оцінки ризиків, прийняття рішень.

Проект передбачає видання ілюстрованого Тлумачного словника термінів ДЗЗ та ГІС з багатьма додатками. Планується, що видання вийде з друку в III-у кварталі 2003 року.

Використання Тлумачного словника буде сприяти подальшій гармонізації науково-технічної термінології у всіх галузях, де використовується просторова та атрибутивна інформація, насамперед у ДЗЗ та ГІС, полегшить їх зв'язок з іншими різноманітними науково-технічними напрямками, що пов'язані з дослідженнями Землі, використанням природних ресурсів і охороною навколишнього середовища.

Е.П. Луман¹, О.Д. Рябоконеко¹, О.В. Олійник¹, В.І. Лялько², М.О. Попов², В.І. Кононов², Ю.В. Костюченко², С.Ю. Марков³, О. П. Дишлик³, В.І. Волошин⁴

¹Український центр менеджменту землі та ресурсів, м. Київ, E-mail: o.gyabokonenco@ulrnc.org.ua

²Центр аерокосмічних досліджень Землі НАН України, м. Київ, E-mail: pop@casre.kiev.ua

³Українсько-шведський проект NSDI, м. Київ, E-mail: smarkov2001@yahoo.com

⁴Державне підприємство “Дніпрокосмос”, м. Дніпропетровськ